

REPUBLIKA E KOSOVËS – РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

**GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT**

Priština, 20. avgust 2014. god.
Br. ref.: 698/14

REŠENJE

u

Slučaju br. KK124/14

Istraga o navodima o neustavnom ponašanju sudije Kadri Kryeziu

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Enver Hasani, predsednik
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Robert Carolan, sudija
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija, i
Arta Rama-Hajrizi, sudija.

Postupak pred Sudom

1. Dana 25. maja 2014. god., mediji na Kosovu su naveli da je primećeno da je sudija Ustavnog suda, Kadri Kryeziu, 24. maja 2014. godine, prisustvovao predizbornom skupu u Opštini Prizren, kome su prisustvovali i vršilac dužnosti premijera Hashim Thaçi, kao i zvaničnici i kandidati iz Demokratske partije Kosova (u daljem tekstu: „DPK“) na nacionalnim izborima za Skupštinu Kosova, koji će se održati 08. juna 2014. god.

2. Dana 26. maja 2014. god., predsednik Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: predsednik) je zatražio objašnjenja od sudije Kadri Kryeziu u vezi sa navodima koji su pokrenuti u medijima.
3. Dana 27. maja 2014. god., sudija Kadri Kryeziu je odgovorio na zahtev predsednika za pružanje objašnjenja.
4. Dana 2. juna 2014. god., predsednik je, u skladu sa članom 11.1.1 Zakona i pravilom 12.1 (a), (e) i (g) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: „Poslovnik o radu“), imenovao komisiju, sastavljenu od sudija Robert Carolan (predsedavajući), Altay Suroy (član) i Almiro Rodrigues (član), (u daljem tekstu: Komisija). Komisiji je dodeljen zadatak da prikupi činjenice i utvrdi okolnosti koje su navedene u elektronskim i štampanim medijima u vezi sa učešćem sudije Kadri Kryeziu u gore pomenutim političkim dešavanjima. (Odluka br. KK124/14).
5. Dana 20. juna 2014. god., Komisija je podnela izveštaj Sudu.
6. Dana 25. juna 2014. god., Komisija je saslušala sudiju Kadri Kryeziu, radi daljeg utvrđivanja činjenica i navoda da je sudija Kadri Kryeziu možda bio angažovan u političkim aktivnostima u suprotnosti sa Zakonom o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: „Zakon“) i Kodeksom ponašanja za sudije Ustavnog suda.
7. Dana 26. juna 2014. god., sudija Kadri Kryeziu je pismenim putem obavestio Sud o njegovom izuzeću sa rasprava, za period jun – jul 2014. god., dok Sud ne odluči o određenim navodima pokrenutim protiv njega.
8. Dana 27. juna 2014. god. Komisija je podnela dopunski izveštaj Sudu.
9. Dana 18. avgusta 2014. god., Sud je saslušao sudiju Kadri Kryeziu.
10. Dana 19. avgusta 2014. god., Sud je većao i glasao o ovom Slučaju.

Pravni osnov

11. Član 11.1.1 Zakona i pravilo 12.1 (a), (e) i (g) Poslovnika o radu.

Dokazi

12. Sud je izveo, analizirao i ocenio sledeće činjenice i dokaze: elektronske i štampane medije od 25, 26. i 27. maja 2014. god. i izjavu sudije Kadri Kryeziu.

Navodi/Činjenice

13. Dana 25, 26. i 27. maja 2014. god., različiti mediji na Kosovu su naveli da je primećeno da je sudija Ustavnog suda, Kadri Kryeziu, 24. maja 2014. godine, prisustvovao predizbornom skupu u Opštini Prizren, kome su prisustvovali i vršilac dužnosti premijera Hashim Thaçi, kao i drugi zvaničnici i kandidati DPK-a na nacionalnim izborima za Skupštinu Kosova, koji će se održati 8. juna 2014. god. Pored toga, konkretno je navedeno:

PRIZREN, 25. maj – Sudija Ustavnog suda Kosova, Kadri Kryeziu, u subotu poslepodne se nije ustručavao da učestvuje u aktivnosti Demokratske partije Kosova, u kojoj je predsednik ovog političkog subjekta, Hashim Thaçi promovisao svoj program Vlade, pod nazivom „Nova misija“. Čak je i ocenio da će učestvovati i na skupovima drugih partija, pod uslovom da se na njima diskutuje o projektima koji se tiču razvoja Univerziteta u Prizrenu „Ukshin Hoti“, u kojoj obrazovnoj ustanovi je angažovan kao profesor pravnih nauka. On je istakao da je na skup DPK-a pozvan u svojstvu profesora UPZ-a, a ne u svojstvu zaštitnika Ustava.

„Moje prisustvo ovom skupu je realnost. Poziv sam dobio od Rektorata UPZ-a, dakle pozvani su bili i rektor i nekoliko profesora. Razlog zbog kojeg sam odlučio da učestvujem je činjenica da se radi o skupu sa građanima, na kojem će se diskutovati i o izgradnji kampusa Univerziteta u Prizrenu“, naveo je Kryeziu za „Koha Ditore“. On je dodao da njegovo prisustvo ovom skupu ne predstavlja kršenje zakona.

„Zakon mi ne dozvoljava da podržavam bilo koju partiju, ali mi dozvoljava da budem građanin“, izjavio je Kryeziu. On je dalje naveo da izborna kampanja još uvek nije zvanično počela, ali je priznao da će odlaziti i na skupove DSK, ABK, SO, i bilo kog drugog političkog subjekta, ukoliko se diskutuje o UPZ-u.

Samo nekoliko dana ranije, ogranak DSK-a u Prizrenu je ocenio da je „Univerzitet u Prizrenu postao propagandna arena DPK-a“, a reagovao je i Rektorat UPZ-a, navodeći da je ovo akademska, apolitična institucija, koja je otvorena za saradnju sa svim subjektima, bez izuzetka.

U međuvremenu, Kadri Kryeziu je insistirao da je postupao u skladu sa zakonom, od kada je preuzeo dužnost sudije Ustavnog suda, i da će tako i nastaviti „sve do kraja mandata, odnosno u preostalim šest ili sedam meseci svog mandata“.

Fisnik Minci, 25. maja 2014. god. (Koha Ditore)

Rasprava

14. Nakon prikupljanja činjenica i saslušanja sudije Kadri Kryeziu, Komisija je saznala:
 - a. Dana 8. maja 2014. god., vršilac dužnosti premijera je predstavio u medijima svoj slogan za političku kampanju „Nova misija“.
 - b. Dana 10. maja 2014. god., vršilac dužnosti premijera je bio u Bariljevu, Opština Priština, gde je diskutovao/promovisao „Novu misiju“.
 - c. Istoga dana, vršilac dužnosti premijera je bio u Uroševcu, gde je diskutovao/promovisao „Novu misiju“.

- d. Dana 13. i 14. maja 2014. godine, vršilac dužnosti premijera je bio u Hotelu Emerald u Prištini, gde je diskutovao/promovisao „Novu misiju“.
- e. Dana 20. maja 2014. god., vršilac dužnosti premijera je bio u Prištini, gde je diskutovao/promovisao „Novu misiju“.
- f. Dana 22. maja 2014. god., vršilac dužnosti premijera je bio u Gnjilanu, gde je diskutovao/promovisao „Novu misiju“.
- g. Dana 24. maja 2014. god., vršilac dužnosti premijera je bio u Suvoj Reci, gde je diskutovao/promovisao „Novu misiju“.
- h. Istoga dana, nakon raspuštanja Skupštine Kosova i pre održavanja nacionalnih izbora od 8. juna 2014. godine, sudija Kryeziu je prisustvovao sastanku u javnom objektu Prizrenske lige u gradu Prizrenu, na Kosovu.
- i. Sastanak je održao i vodio vršilac dužnosti premijera Hashim Thaçi, predsednik DPK-a, sa dnevnim redom pod nazivom „Nova misija“. Od 8. maja 2014. god. održano je najmanje 7 drugih javnih skupova sa istim dnevnim redom i u drugim mestima na Kosovu, koje je vodio vršilac dužnosti premijera i predsednik partije Hashim Thaçi. Ovaj sastanak je bio otvoren za javnost, a ne samo za zvaničnike i zaposlene Univerziteta, i nije održan na imovini Univerziteta.
- j. Sudija Kryeziu, koji takođe radi i kao redovni profesor na Univerzitetu u Prizrenu, prisustvovao je sastanku nakon što ga je Zijadin Shemsedini, rektor Univerziteta u Prizrenu, usmeno pozvao da prisustvuje skupu. Prema rečima sudije Kryeziu, ovom sastanku su prisustvovali i dekani različitih fakulteta i osoblje Univerziteta.
- k. Prema sudiji Kryeziu, on je prisustvovao sastanku kako bi saslušao premijera Hashima Thaçi, kako govori o ideji proširenja objekta i kompleksa Univerziteta u Prizrenu.
- l. Na ovom sastanku nije doneta odluka o proširenju kompleksa Univerziteta u Prizrenu, a ni dnevnim redom nije bilo predviđao da će biti doneta bilo kakva odluka.
- m. Na ovom sastanku, koji je vodio premijer Hashim Thaçi široko se diskutovalo o „Novoj misiji“ za Kosovo, što znači 15 dana pre nacionalnih izbora na kojima će učestvovati mnogi kandidati iz političke partije Hashima Thaçija.
- n. Sudija Kryeziu je naveo da se njemu ljudi u Prizrenu obraćaju sa „predsedniče“, ali i „profesore“, u znak poštovanja zbog njegovog prethodnog rada na položaju predsednika opštine Prizren i profesora na Univerzitetu u Prizrenu.

- o. Sudija Kryeziu je naveo da je on potpuno svestan svojih prava i obaveza koje ima kao građanin, ali i kao sudija Ustavnog suda.
 - p. Sudija Kryeziu je istakao da nije prisustvovao političkim skupovima od kada je postao sudija Ustavnog suda i da je sastanku od 24. maja 2014. god. prisustvovao na poziv rektora Univerziteta u Prizrenu, isključivo sa namerom da podrži proširenje Univerziteta u Prizrenu.
 - q. Kada je upitan kako bi drugi ljudi, koji su prisustvovali tom sastanku ili koji su videli da on prisustvuje sastanku, mogli da znaju da je on tu prisutan samo kao profesor Univerziteta a ne kao sudija Ustavnog suda, priznao je da javnost ne bi mogla da zna u kom svojstvu on prisustvuje ovom sastanku čiji je dnevni red jasne političke prirode, 15 dana pre održavanja nacionalnih izbora.
 - r. Na pitanje kako bi javnost mogla da zna da svojim prisustvom na ovom sastanku nije imao nameru da ostavi utisak da bi njegov kapacitet za odlučivanje, kao sudije Ustavnog suda mogao da bude ili bi bio pod uticajem političkih stranaka ili zvaničnika, sudija Kryeziu je priznao da bi bilo opravdano ako bi javnost dovela u pitanje njegovu nepristrasnost i nezavisnost, iako to nije bila njegova namera.
 - s. Upitan o tome kako se članovi 1.2, 2.1 i 4.3 Kodeksa ponašanja za sudije Ustavnog suda primenjuju na njega i njegovo prisustvo na sastanku od 24. maja 2014. godine, priznao je da se možda pokazao „nemarnim“ u poštovanju Kodeksa ponašanja.
 - t. Član 1.2 Kodeksa ponašanja predviđa:

Sudije ne smeju da obavljaju nikakvu delatnost niti da budu članovi nekog udruženja, a koje može da utiče na poverenje i percepciju javnosti u nezavisnost njihove odluke.
 - u. Član 2.1 Kodeksa ponašanja predviđa:

Sudije su dužne da sve odgovornosti ispunjavaju nepristrasno i da obezbede pojavu nepristrasnosti u svakom delanju.
 - v. Član 4.3 Kodeksa ponašanja predviđa:

Sudije ne smeju da budu članovi neke političke stranke ili političke organizacije i ne smeju da učestvuju u političkim delatnostima.
 - w. Sudija Kryeziu je priznao da se svojim prisustvom na ovom sastanku od 24. maja 2014. god. verovatno pokazao „nemarnim“ u poštovanju člana 2.1 Kodeksa ponašanja, koji zabranjuje sudiji da, čak i dobronamerno, ostavi utisak da neće biti nepristrasan u svojoj ulozi sudije Ustavnog suda.
15. Dana 18. avgusta 2014. god., sudija Kryeziu se pojavio pred Sudom u punom sastavu i priznao da njegovo ponašanje dana 24. maja 2014. godine predstavlja

povredu, *inter alia*, pravila 6 Kodeksa ponašanja za sudije Ustavnog suda, kao i člana 10. Zakona o Ustavnom sudu. Istoga dana, sudija Kryeziu je predložio da Sud prihvati njegovo izvinjenje zbog nedoličnog ponašanja. On je, takođe, predložio da do kraja njegovog mandata u Sudu bude izuzet od učestvovanja u većanjima koja se odnose na bilo kakav zahtev podnesen Sudu u koji su uključene političke stranke ili pojedinci u političkim strankama ili iz svakog drugog slučaja koji ima politički kontekst, u kojem, *inter alia*, stranka može da se pojavi pred Sudom, kao što je Predsednik Republike Kosovo, Skupština, Vlada, Ombudsman i opštine.

Ocena slučaja od strane Suda

16. Ustav, Zakon, Poslovnik o radu i Kodeks ponašanja za sudije Ustavnog suda definišu specifična ovlašćenja i odgovornosti Suda u vezi sa navodima o nedoličnom ponašanju od strane sudije Suda. Član 118. Ustava predviđa:

Sudije Ustavnog suda se mogu razrešiti samo od strane Predsednika Republike Kosovo na predlog dve trećine (2/3) sudija Ustavnog suda, samo za počinjeno krivično delo ili za neobavljanje dužnosti.

17. Član 5. Zakona propisuje:

*1. Sudija Ustavnog suda tokom svog mandata nema pravo da bude:
1.1. član političke partije, pokreta ili neke druge političke organizacije;
1.2. član upravnog odbora javnog ili trgovinskog preduzeća ili nevladine organizacije; [...]*

18. Član 10. Zakona propisuje:

*1. Sudije Ustavnog suda su dužne da časno i nepristrasno obavljaju funkciju sudije i donose odluke na osnovu slobodnog uverenja u skladu sa Ustavom.
2. Sudije Ustavnog suda su dužne da čuvaju ugled i dostojanstvo Ustavnog suda.*

19. Član 4.1 i 4.3 Kodeksa ponašanja predviđaju:

4.1 Sudije ne smeju da se bave dodatnom delatnošću koja nije u skladu sa nezavisnošću, nepristrasnošću i potrebama sudskog položaja.

.....

4.3 Sudije ne smeju da budu članovi neke političke stranke ili političke organizacije i ne smeju da učestvuju u političkim delatnostima.

20. Član 6.1 i 6.2 Kodeksa ponašanja propisuju:

*6.1 Sudije imaju slobodu izražavanja na način na koji je to u celosti u skladu sa dostojanstvom i poštovanjem prema njihovom sudskom položaju.
6.2 Sudije, kada upražnjavaju svoju slobodu izražavanja, dužni su da izbegavaju javne izjave ili komentare koji mogu da naruše autoritet Suda ili da podstaknu opravdanu sumnju u njihovu nepristrasnost.*

21. Sud primećuje da se jedna od garancija nezavisnosti Ustavnog suda odnosi na klauzulu nespojivosti, tj. određena ograničenja koja proizilaze iz same prirode ustavne sudske funkcije. To se odnosi na vansudske aktivnosti, bilo javne ili privatne, koje su ne neki način nespojive sa funkcijom sudije Ustavnog suda.
22. U tom smislu, Sud primećuje da sudije ne bi trebalo da budu izolovane od društva u kojem žive, jer pravosudni sistem može da funkcioniše pravilno samo ako su sudije u kontaktu sa realnošću. Međutim, takve aktivnosti mogu ugroziti njihovu nepristrasnost, a ponekad i njihovu nezavisnost. Stoga se mora uspostaviti razumna ravnoteža između stepena u kojem sudije mogu da se uključe u društvo i potrebe da se smatraju nezavisnim i nepristrasnim u obavljanju svojih dužnosti. U tom smislu, treba da se vidi da li je, u određenom društvenom kontekstu i u očima razumnog i informisanog posmatrača, sudija bio uključen u aktivnost koja bi objektivno mogla da kompromituje njegovu nezavisnost ili nepristrasnost. Ako sudija nije siguran, Sud treba da obezbedi organe ili lica koja imaju konsultativnu i savetodavnu ulogu i koja su na raspolaganju sudijama kadgod su oni nesigurni oko toga da li je određena aktivnost iz privatne sfere nespojiva sa njihovim statusom sudije. Dalje, što se tiče učestvovanja sudija u javnim raspravama političke prirode, sudije ne treba da se izlažu političkim napadima koji nisu u skladu sa neutralnošću koja se zahteva od pravosuđa da bismo sačuvali javno poverenje u sudski sistem. Iz tog razloga, sudije treba da se uzdrže od bilo koje političke aktivnosti koja će verovatno ugroziti njihovu nezavisnost ili će ugroziti utisak njihove nepristrasnosti. (Vidi Konsultativni savet evropskih sudija (CCJE), Mišljenje br. 3 Konsultativnog saveta evropskih sudija (CCJE) na koje se skreće pažnja Komitetu ministara Saveta Evrope u vezi sa načelima i pravilima koja regulišu profesionalno ponašanje sudija, a posebno etiku, nespojivo ponašanje i nepristrasnost, Strazbur, 19. novembar 2002. god.).
23. U izveštaju podnesenom na Svetskoj konferenciji o ustavnom pravosuđu, u ime Vrhovnog suda Kanada, sudija Ian Binnie je naglasio da *“Ograničenja na vansudsku aktivnost političke prirode su striktna – sudijama je zabranjeno da se uključuju u stranačkim političkim aktivnostima dok su na funkciji. One ne treba da se učlanjuju u političke stranke, ne treba da prisustvuju političkim skupovima, da doprinesu kampanjama, da učestvuju u političkim raspravama u javnost ili da potpišu peticije. Pored toga, iako supružnici i ostali članovi porodice sudije imaju pravo da učestvuju u politici, oni treba da budu svesni o uticaju koji bi imali njihove aktivnosti po percepciji nepristrasnosti sudije. Na kraju, od sudije se očekuje da se izuzimaju kada oni veruju da bi razumno, slobodoumno i informisano lice imao razumno shvatanje da bi sudija bio u sukobu interesa.”* (Vidi *Sudska nezavisnost u Kanadi podneto od strane sudije Ian Binnie u ime Vrhovnog suda Kanade*).
24. U konkretnom slučaju, iako su navodi veoma ozbiljni i, ako su tačni, mogli bi da predstavljaju povredu Kodeksa ponašanja, a možda i Zakona, međutim, oni ne tvrde izvršenje teškog krivičnog dela ili ozbiljno zanemarivanje radnih dužnosti ili bilo koji uslov koji bi onemogućio sudiji Kadri Kryeziu da radi kao sudija Suda. Stoga, sud mora da odgovori na pitanje da li su u ovom slučaju odgovarajuće sankcije ili disciplinske mere osim preporuke o razrešenju u skladu sa pravilom 6, koje specifično predviđa:

(1) Sudija Ustavnog suda može biti razrešen samo u slučaju:

- (a) izvršenja ozbiljnog krivičnog dela,
- (b) ozbiljnog zanemarivanja dužnosti,
- (c) stalnog gubitka sposobnosti za rad, ili
- (d) bolesti ili bilo kojeg drugog zdravstvenog problema koji onemogućava sprovođenje dužnosti i funkcija sudije.

25. Kako je izričito propisano, kako u Zakonu, tako i u Kodeksu o ponašanju, sudije Ustavnog suda moraju da postupaju nepristrasno i nezavisno, i svojim postupcima ne smeju da stvore nikakvu sumnju u vezi sa njihovom nepristrasnošću ili nezavisnošću u odnosu na bilo koje lice ili stranku.
26. U konkretnom slučaju, Sud nije našao dokaze da je sudija Kadri Kryeziu član ili da je bio član neke političke partije dok je radio kao sudija ovog Suda. Zapravo, sudija Kadri Kryeziu je priznao da je svojim ponašanjem na dan 24. maja 2014. godine prekršio, *inter alia*, član 6 Kodeksa ponašanja za sudije Ustavnog suda, kao i član 10. Zakona o Ustavnom sudu.
27. U skladu sa pravilom 6(5) Poslovnika o radu, Sud ima ovlašćenja da preduzme odgovarajuće disciplinske mere, kao što je javni ili privatni ukor, sa ciljem da se osigura poštovanje Zakona i Kodeksa, kao i da se osigura poštovanje nezavisnosti i nepristrasnosti Suda u slučaju da kada su dokazani navodi o nedoličnom ponašanju ili o stvaranju utiska nedoličnog ponašanja.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud u skladu sa pravilom 6 Kodeksa ponašanja, članom 11.1.1 Zakona i pravilom 12.1 (a), (e) i (g) Poslovnika o radu, a po razmatranju navoda i odgovora sudije Kryeziu, jednoglasno:

ODLUČUJE

- I. DA PRIHVATI izvinjenje sudije Kadri Kryeziu;
- II. DA UKORI sudiju Kadri Kryeziu zbog povrede člana 1 i 4 Kodeksa ponašanja za sudije Ustavnog suda, i
- III. DA IZUZME sudiju od učestvovanja u raspravama za sve buduće zahteve Ustavnog suda u koje su uključene političke partije ili pojedinci u političkim partijama ili iz svakog drugog slučaja koji ima politički kontekst, u kojem se, *inter alia*, stranka može pojaviti pred Sudom, kao što je predsednik Republike Kosovo, Skupština, Vlada, Ombudsman i opštine.
- IV. DA DOSTAVI ovo rešenje sudiji Kadri Kryeziu i da ga objavi u Službenom listu, u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Predsedavajući sudija Komisije

Robert Carolan

Predsednik Ustavnog suda

Prof. dr Enver Hasani